

Dotaz

Předmětem podnikatelské činnosti naší společnosti je poskytování služeb v oblasti správy aktiv a investičního a finančního poradenství. V současné době zvažujeme založení organizační složky ve Slovenské republice, jejíž hlavním předmětem podnikání by měla být zprostředkovatelská činnost při nákupu akcií zahraniční společnosti zabývající se kolektivním investováním (SICAV) pro širokou veřejnost. Žádáme Vás o stanovisko, jaké máme vůči Vaší instituci povinnosti v souvislosti se zamýšleným založením organizační složky.

Odpověď

Z formulace „organizační složka“ usuzujeme, že nezamýšlíte v zahraničí zakládat nový právní subjekt, nýbrž rozšířit teritoriální dosah vašich podnikatelských aktivit prostřednictvím organizační složky do zahraničí. Z této okolnosti vyplývá celá řada podstatných důsledků.

Pokud byste v zahraničí zakládali novou právnickou osobu, vznikla by vám vůči Komisi pouze povinnost oznámit změnu v osobách úzce propojených ve smyslu § 47c odst. 3 ve vazbě na § 45 odst. 4 písm. d) zákona o cenných papírech (osoba ovládaná obchodníkem s cennými papíry jednoznačně spadá do okruhu osob úzce propojených ve smyslu definice § 45 odst. 7 téhož zákona). Na základě Vašeho oznámení by Komise posoudila, zda nově vzniklé úzké propojení mj. s ohledem na jurisdikci sídla ovládané osoby neohrozí řádný výkon dozoru nad obchodníkem s cennými papíry ve smyslu § 46 odst. 1 písm. d) a e) zákona o cenných papírech. Jestliže by Komise dospěla k jakýmkoliv pochybnostem, mohla by postupovat podle § 48 odst. 1 písm. a) zákona o cenných papírech.

Podnikání prostřednictvím organizační složky v zahraničí je ovšem třeba posuzovat podobně jako podnikání v tuzemsku – v tomto smyslu se jedná o činnost téhož podnikatele. Především připomínáme, že obchodník s cennými papíry může podnikatelským způsobem vykonávat pouze činnosti, na které se vztahuje jeho povolení (srov. § 45 odst. 2 zákona o cenných papírech). Tato premisa platí též ve vztahu k podnikatelským aktivitám v zahraničí. Služby, které hodláte ve Slovenské republice prostřednictvím organizační složky poskytovat, tak musí zapadat do rámce veřejnoprávního povolení uděleného v České republice.

Poskytování investičních služeb na Slovensku bude kromě předpisů Slovenské republiky podléhat též řadě ustanovení tuzemského práva kapitálového trhu, zejména předpisům veřejnoprávní povahy. České právo sice o podnikání tuzemských obchodníků s cennými papíry v zahraničí nepojednává, z absence výslovných ustanovení však nebude možné dovodit, že se např. ustanovení zákona o cenných papírech vztahují pouze na aktivity obchodníka s cennými papíry v České republice nebo vůči tuzemským zákazníkům, zejména kdyby jejich porušení mohlo mít dopad též na zdejší kapitálový trh. V tomto ohledu hodlá Komise vyžadovat plnění veřejnoprávních povinností obchodníka s cennými papíry bez rozdílu. Jeví se ostatně jako obtížné rozlišovat, která část činnosti obchodníka s cennými papíry českému veřejnému právu podléhá a která nikoliv. S ohledem na totožnost podnikatelského subjektu bude třeba určité normy aplikovat na veškeré jeho aktivity. Tento závěr plně odpovídá principu personality (správního) trestání.

O aplikaci některých ustanovení nemůže být sporu – pravidla kapitálové přiměřenosti např. musí zahrnovat též pozice evidované v organizační složce v zahraničí. Opačný závěr by mohl vážně ohrozit tuzemský trh, neboť s ohledem na totožnost povinného subjektu mohou zahraniční závazky vyvolat finanční nestabilitu obchodníka s cennými papíry naprosto stejnou měrou. Rovněž tak informační povinnosti obchodníka s cennými papíry (výroční zpráva apod.) bude třeba vztáhnout též na jeho podnikání prostřednictvím zahraniční složky. O

přiměřené aplikaci pravidel organizace obchodníka s cennými papíry a pravidel jednání ve vztahu k zákazníkům pochybnosti rovněž nevznikají.

Jako problematické se může jevit vztažení úpravy Garančního fondu obchodníků s cennými papíry též na zákaznický majetek obsluhovaný prostřednictvím zahraniční organizační složky. Jelikož však ani v tomto případě zákon nerozlišuje domicil zákazníka nebo stát, ve kterém tuzemský obchodník s cennými papíry poskytuje investiční služby, bude třeba trvat též na aplikaci této zákonné úpravy na zahraniční aktivity obchodníka s cennými papíry. Uvedený závěr ostatně odpovídá evropské úpravě, která automaticky předpokládá, že subjekty poskytující služby v zahraničí v rámci jednotného trhu přispívají pouze do domácího garančního fondu (popř. několika) a ten potom garantuje též jejich závazky vůči zahraničním zákazníkům. V tuzemské úpravě se tato koncepce odráží v dosud neúčinném § 81c odst. 13 zákona o cenných papírech, s ohledem na nepřijatelnost diskriminace zahraničních osob oproti tuzemským zákazníkům obchodníka s cennými papíry a nedostatek právního základu pro rozlišování mezi oběma skupinami zákazníků však považujeme za nezbytné vykládat § 81c odst. 13 zákona o cenných papírech jako zdůraznění platnosti této zásady pro zákazníky z členských států Evropské unie, nikoliv jako vyloučení aplikace stejného principu pro zákazníky z ostatních zemí. Připouštíme, že z legislativního hlediska není formulace § 81c odst. 13 zákona o cenných papírech právě ideální.

Pokud jde o výkon státního dozoru, vychází evropské právo z principu tzv. home-country supervision (dozor „domovského státu“). Dozor regulátora ve státě sídla podnikatele nad veškerými jeho podnikatelskými aktivitami, včetně poskytování služeb v zahraničí, se velmi osvědčil. Orgány dozoru „přijímajícího státu“ se ve věcech dozoru nad zahraničními podnikateli plně spoléhají na své zahraniční kolegy a v případě jakýchkoliv nedostatků v činnosti zahraničního subjektu právem očekávají reakci z jejich strany. Domníváme se, že ani české právo nebrání Komisi zahájit správní řízení s tuzemským obchodníkem s cennými papíry pro správní delikt, kterého se dopustil mimo naše území, samozřejmě za podmínky, že určité jednání tuzemské právo za správní delikt prohlašuje. Zjistí-li proto Komise, že obchodník s cennými papíry prostřednictvím zahraniční organizační složky porušil povinnosti vůči svým zákazníkům např. ve smyslu § 47b zákona o cenných papírech, zahájí správní řízení, zejména obdrží-li o domnělém porušení povinností dostatek důkazů od zahraničního regulátora.

S ohledem na výše uvedené je třeba při absenci speciálních zákonných ustanovení nahlížet na povinnosti obchodníka s cennými papíry vůči Komisi, které souvisejí se založením organizační složky v zahraničí, stejně jako na povinnosti při rozšiřování podnikatelských aktivit v tuzemsku. Hodlá-li obchodník s cennými papíry v zahraničí poskytovat služby, na které se jeho povolení podle § 45 zákona o cenných papírech již vztahuje, není třeba žádat o jeho změnu ani doplnění. Povinnost podrobně zpravit Komisi o zamýšlené expanzi na zahraniční trh zákon výslovně neukládá – do značné míry však vyplyne z povinnosti informovat o všech změnách v údajích, na jejichž základě udělila Komise povolení (srov. § 47c odst. 3 zákona o cenných papírech ve vazbě na údaj o rozsahu podnikatelské činnosti ve smyslu § 45 odst. 4 písm. e) téhož zákona). Potřeba oslovit Komisi kromě toho zpravidla vyplyne z již nutnosti požádat o vystavení potvrzení o uděleném povolení pro příslušného regulátora v zahraničí.

Zbývá doplnit, že se vstupem České republiky do Evropské unie nabude účinnosti zvláštní režim pro obchodníky s cennými papíry, kteří pojmou úmysl expandovat na trh v členském státu Evropského hospodářského prostoru (srov. § 48b a násl. zákona o cenných papírech).

Nový zákon o podnikání na kapitálovém trhu by měl upravit též podmínky vstupu domácích podnikatelů na zahraniční trhy mimo jednotný evropský trh. Než se tak však stane, nezbyvá než postupovat způsobem naznačeným výše.

Prezídium Komise pro cenné papíry schválilo dne 27. dubna 2001.

Kontaktní osoba: Daniel Melichar, 21096212